

Ritt Bjerregaard (S):

Socialdemokratiet har i løbet af dagen fremlagt sine synspunkter under hele denne debat om indoktrinering, og vedrørende det af det konservative folkeparti fremsatte lovforslag skal vi sige, at vi har tidligere fremsat et folkeskolereformforslag, hvori der indgik en formålsformulering. Vi mener stadig, at denne formålsformulering er god, og vi afventer nu reformforslaget fra ministeren og føler ingen trang til at gå ind i debatten om dette specielle punkt af hele den folkeskolereform og den folkeskoled debat, som vi skal have om forhåbentlig kort tid.

Halygaard (FP):

Formålsparagraffen er den paragraf i vores folkeskolelov, der har givet anledning til de fleste debatter. Vi kan blot se i dag, hvor ivrigt diskussionen førtes. Det er, fordi skolens formålsbestemmelse er et svar på det konkrete og enkle spørgsmål: hvorfor og hvortil holder samfundet skole? Svaret på dette må blive, at vi alle er interesseret i at holde samfundsmaskineriet i gang, og det forudsætter, at de enkelte borgere besidder dygtighed, hvilket også betyder faglige kundskaber. Disse faglige kundskaber er det folkeskolens opgave at bringe, og det er det eneste krav, samfundet kan stille.

Samfundets institutioner, skoler, biblioteker, børnehaver og universiteter er forvaltningsinstanser, og disse institutioner må derfor være neutrale i spørgsmålet om åndelige værdier og kvaliteter, og samfundets krav over for skolen kan således kun angå de rent faglige pensa.

Vil samfundets institutioner foruden at holde materielle og andre funktioner gående også øve påvirkning, give holdning og personlighedsdannelse eller -udvikling, så er det ikke længere en neutral forvaltning, men som Hitlers rige konfessionelt. Det får karakter af et trossamfund og kan kun forkynde og missionere.

Skolen bliver da det redskab, hvormed samfundet kan påtvinge børnene en religiøs demokratismes religiøse værdier. Den bliver en missionsmark, hvor børnene reduceres til ansvarsløse behandlingsobjekter for de bedrevende og rettroende. Derfor er jeg ikke enig med kristeligt folkepartis ordfører, hr. Chr. Christensen, og heller ikke mit eget partis ordfører, hr. Poulsaard.

Et konfessionelt samfunds konfessionelle skole undgår ikke at være både tyrannisk og despotisk og dertil fagligt fordummende i mange tilfælde.

At skolen i dag er konfessionel, fremgår af en snart traditionel formålsbestemmelse, hvor den bevidste påvirkning ikklædes begreber som demokrati, åndsfrihed og tolerance, virkelig forståelse for tilværelsens problemer, følelser, for det seksuelle osv. Alle disse begreber er ideologiske og religiøse størrelser, som indeholder livsanskuelse, tro og forkyndelse. De er umulige for undervisning, som forudsætter konkret viden, og som påbud i en lovparagraf betyder de overgreb og meningsløshed.

Hvad er der tilbage af demokrati, når det er tvungent? Hvad er der tilbage af åndsfrihed, når den er tvungen? Eller tolerance, når den er tvungen? Og hvad bliver der af selvstændighed og ansvar, når det ved tvang skal læres?

Hr. Heinesen fandt det vanskeligt at formulere en formålsparagraf, fordi samfundet i dag er pluralistisk. Undervisningsdirektør Baunsbak-Jensen sagde det samme i en tv-udsendelse. Der har været en bondeepoke, sagde han, der har været en Grundtvig, indremission, der har været en arbejderepoke osv., og han fandt det vanskeligt at finde en fællesnævner. For hvad skal skolen så i dag opdrage til? spurgte han.

Som hr. Heinesen gør Baunsbak-Jensen opdragelse, ideologi, holdning og påvirkning til det centrale for skolen, men så bliver det naturligvis vanskeligt, for hvilken retning skal man vælge ud af disse mange forskellige ting? Det var selvfølgelig nemmere, hvis alle var grundtvigianere eller alle var kommunister. Denne vanskelighed undgår man ved at lade faget være det centrale uden bevidst påvirkning til en bestemt holdning.

På tværs af de mange retninger og opfatelser har nok alle det fælles ønske, at deres børn skal lære noget og dygtiggøres, altså rent fagligt, det gælder både bønder, arbejdere, funktionærer, grundtvigianere, missionsfolk, marxister osv. Derfor mener jeg, at skolen skal holde sig til dette og med hensyn til trosretning, beskæftigelsesepoke eller livsopfattelse stille elever og forældre frit. Lad dem selv finde ud af det og vælge retning.

Min erfaring igennem 25 års arbejde i fol-